

IZJAVA MREŽE ZA PRAVEDNU I NISKOUGLJIČNU TRANZICIJU - „METAR“ U SUSRET KLIMATSKOJ KONFERENCIJI COP-26

Stavovi izneseni u ovoj izjavi usklađeni su sa stavovima mreže Climate Action Network (CAN), globalno najveće klimatske mreže sastavljene od preko 1500 organizacija civilnog društva u preko 130 zemalja, te ujedno predstavljaju i stavove članica Mreže za pravednu i niskougljičnu tranziciju (METAR), koja okuplja znanstveno-istraživačke organizacije, organizacije civilnog društva i jedinice lokalne samouprave diljem Hrvatske.

Naš se planet brzo zagrijava te smo sve češće suočeni sa štetnim posljedicama ljudski uzrokovanih klimatskih promjena. Rastući intenzitet smrtonosnih poplava i toplinskih valova, poplavljeni gradovi i mnoge druge negativne pojave ukazuju na tu činjenicu jasnije nego ikada prije. Moramo kolektivno poduzeti hitne mjere kako bismo ograničili porast temperature na 1,5°C na vrijeme i tako spriječili najopasnije posljedice klimatskih promjena. Zbog svoje povijesne odgovornosti i nedvojbene sposobnosti djelovanja, EU može i mora smanjiti svoje emisije stakleničkih plinova na stvarno nultu stopu (ne na neto nultu stopu) do 2040. godine, te istovremeno preuzeti vodstvo u globalnim zajedničkim naporima postizanja ciljeva Pariškog sporazuma. U tom smislu, Hrvatska mora dati svoj doprinos u postizanju kolektivno zadanih globalnih ciljeva te u što kraćem vremenu ostvariti uspješan prijelaz u niskougljično društvo otporno na klimatsku krizu. To zahtijeva temeljne, brze i dalekosežne promjene u energetici, upotrebi zemljišta, urbanim središtima, infrastrukturi (uključujući promet i zgrade) te industrijskim sustavima.

100% obnovljiva energija je ključna. Prijelaz našeg energetskog sustava morat će se temeljiti na (a) odlučnijim aktivnostima s ciljem smanjenja količine energije i veće učinkovitosti potrošnje energije; (b) ubrzanom odustajanju od upotrebe svih fosilnih goriva, kao i dokidanju poticaja i subvencija procesima, proizvodima, uslugama i tvrtkama temeljenim na fosilnim gorivima (bez novih investicija u fosilna goriva i fosilnu infrastrukturu); (c) značajnom povećanju udjela obnovljive energije koja u potpunosti pokriva preostale potrebe za energijom. U potpunosti obnovljiva i pravedna energetska tranzicija je jedini način da se ostvari održivo gospodarstvo, stvore radna mjesta na lokalnoj razini i ublaži energetska siromaštvo.

Obnovljiva električna energija je neophodna: uz uštedu energije, obnovljiva električna energija, uglavnom iz sunca i vjetra, bit će okosnica budućih energetskih sustava, pokrećući proces dekarbonizacije u svim sektorima, bilo da se radi o zgradama, industriji ili prometu. Izravna uporaba obnovljive električne energije najbrži je i najučinkovitiji način za postizanje potpuno obnovljivog energetskog sustava. Stoga bi EU trebao ubrzati prijelaz naše opskrbe električnom energijom na 100% obnovljivi energetska sustav do 2035. godine, čime bi obnovljiva električna energija postala dominantan nositelj energije u svim sektorima.

Potreban je brži razvoj tehnologije iskorištavanja energije vjetra i sunca: prijelaz s fosilnih goriva na obnovljivu električnu energiju i dalje je prespor. U isto vrijeme, sustavno se nameću mnoga lažna rješenja, kao što su tržišta ugljika i riskantne te nedokazane tehnologije. Unutar EU u 2020. godini samo 38% električne energije proizvedeno je iz obnovljivih izvora, od čega samo polovicu čine solarna energija i energija iz vjetroelektrana. Stoga se proizvodnja energije iz obnovljivih izvora do 2040. godine u odnosu

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Evropskog socijalnog fonda.

Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost projektnih partnera

na 2020. godinu mora značajno povećati, s ciljem prelaska na potpuno obnovljivi energetska sustav. Europa ima potencijal, znanje, kapital i potporu ljudi za ovu dalekosežnu tranziciju.

Pozivamo vlade država članica Europske unije da omoguće ulaganje u iskorištavanje energije vjetra i sunca s ciljem potpuno obnovljive opskrbe električnom energijom do 2035. godine i potpuno obnovljivog energetska sustava do 2040. godine.

Tranzicija će biti uspješna samo ako je pravedna, participativna i uključiva: Prijelaz na energetska sustav 100% obnovljive energije trebao bi ići ruku pod ruku s borbom protiv društvenih nejednakosti te osigurati da ljudi budu aktivni sudionici tog prijelaza i da od njega imaju koristi, pogotovo ranjive društvene skupine i domaćinstva s niskim prihodima. Uključivanja ljudi u tranziciju, poput ljudi koji proizvode električnu energiju za vlastite potrebe, članova energetska zajednica ili investitora, od ključnog je značaja i treba ih snažno podržati. Također, svi naponi za postizanje globalne klimatske pravde trebaju podrazumijevati naknade i raspodjelu urođeničkim zajednicama i globalnom jugu. To podrazumijeva:

- Pravednu raspodjela zalaganja među svim bogatim zemljama;
- Otkaz dugovanja globalnog juga bilo kojem zajmodavcu;
- Klimatsko financiranje globalnog juga u obliku grantova, ne zajmova;
- Naknadu za gubitke i oštećenja koja se već događaju na globalnom jugu.

Zajedno za zaštitu i obnovu bioraznolikosti: Klimatska kriza i kriza bioraznolikosti dva su lica istog problema. Klimatske promjene su značajan pokretač gubitka bioraznolikosti, dok gubitak bioraznolikosti pogoršava klimatsku krizu. Napori u borbi protiv klimatska promjena i gubitka bioraznolikosti mogu i moraju podupirati jedni druge. Procesom preoblikovanja našeg energetska sustava povećanom primjenom obnovljive energije mora se upravljati u skladu s primjerenim zakonodavstvom, istovremeno štiteći bioraznolikost. Dobro upravljanje kroz dijalog i uključivanje javnosti, prikladno prostorno planiranje i primjene načela kružnog dizajna pomoći će pri minimiziranju negativnih utjecaja na ranjiva područja i stvaranju maksimalne sinergije s naporima očuvanja prirode.

Hrvatska Vlada danas mora imati hrabrosti iskoristiti priliku za promjenom i uvesti nas u novu energetska eru i svjetliju budućnost. Živimo u desetljeću u kojem imamo sve alate i resurse za odlučno djelovanje, te je u predstojećim naporima u borbi protiv klimatska krize ključno uključiti sve koji mogu i žele doprinijeti, kako bismo uspješno iskoristili sve prednosti 100% obnovljive energije. Ovu priliku ne smijemo propustiti.

INSTITUT ZA
POLITIČKU EKOLOGIJU

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Evropskog socijalnog fonda.

Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost projektnih partnera